

Vippen, vappen
Källar-trappen
Hästen grå
Sadlen på
Der uppå sitter (Lasse, Calle, o. s. v.)

Christina Östman.

Tipple, tipple teinor!
Alle hynns jèr' meinor:
Ga äi lada,
Gära skada,
Rippa råg
Knippa stråd.
— Hvaim skall til douri ga?

L. O. K.

137 A. *Stjåla Hö* (Pant-lek).

De lekande sitta i en ring, par om par, en gosse och en flicka jemte hvarandra. — En går inne i ringen och säger till ett af paren: »vid Sixarfve har man stulit hö; och det har ingen annan gjort än (Anna)» — dervid han vänder ögonen på och pekar på tösen, som ej får svara för sig sjelf. — Säger han: »— — —, och det har ingen annan gjort än Anders!» så skall flickan svara. Frågaren går hastigt kring laget och frågar med största skyndsamhet; och den som då i hastigheten svarar för sig sjelf, får ge pant. — Cath. Bod. Östman. And. Söderdal, Rute. —

Frågaren börjar blott och säger: »Det är hö stulet, Det är hö stulet — och det har ingen annan gjort än Liffride Stina!» — Då skall Liffride Stinas make svara: »nej, det är inte sant, det har Anders gjort!» Då svarar Anders'es maka och skjuter stölden på en annan o. s. v. — Frågaren sammanknyter blott samtalet, då någon dummar sig, med sitt: »Det är hö stulet!» och anmerker och uttager panterna. J. P. Enderberg. — L. O. K.

137 B. *Stjåla hö*.

De lekande sitta i en ring: två och två sitta bredvid hvarandra. En går kring och frågar den ene af dem: »det har varit någon, som har stulit hö hos mig?» — Då svarar den andra, att det ej är han, utan det har en annan gjort; o. s. v. — När nu någon ej kan svara fort nog för sin kamrat, så får han ge pant.

När det är slut på den egentliga leken, säger frågaren (som gått kring):

»Jag svider och jag bränner:
»Den, panten eger och känner,
»Skall ge det till känna;
Eller också skall panten uppbrännas!» —

Då säger den, som eger panten: »det är min!» — Nu får han sin dom, den han skall verkställa; hvarefter han får sin pant igen. — Jac. Kalström, Fårö. —

138. *Att dela Bocken (Pant-lek).*

Sällskapet sitter i kring: en har hornen, en ögonen, en bogen, en rumpan, o. s. v. Den som har hornen börjar läsa: Jag kysser mina horn; den andre säger: jag kysser mina ögon, o. s. v. Sedan börjar åter den som har hornen: Jag slickar, (kliar, polerar, skakar, tvättar, o. s. v.) mina horn; den andre säger det samma; o. s. v. —

Den som säger galet eller skrattar, skall ge pant. — M. H. Lallér.

139. *Pehr Mattsson och Gumma (Lek).*

Sällskapet indelas i par af tvenne makar, som sitta jemte hvarandra ofta på samma stol; midt i kretssen sitta *Pehr Mattson och Gumma* — vanligen ett par äldre folk —. Alla få sina namn, vanligen af djur, fåglar, don och matvaror, såsom Göken, bränvinsflaskan, osten, gåsen, m. m. Inne i ringen går Jägaren, som bör vara en munvig, talför och rolig karl. Denne går och pratar om sin utstyrsel till jagten, med sin Jagtväska, Hund, Kruthorn, ost, m. m. — allt namn på någon af sällskapet —, sedan beskriver han sina äfventyr på Jagten, hvad han skjutit för vildt, m. m.: och huru han äntligen kommer hem till Husbonde folk. — Hvar gång Jägaren sålunda nämner någon af sällskapet eller *P. Mattson och Gumma*, skola de genast stiga opp, niga eller bocka sig; men ej blott den särskildt nämnda, utan alltid äfven hans make. De som försumma sig, skola ge panter, hvilka Jägaren under leken upphemtar i en duk eller ett förkläde. Slutligen utlösas panterna af Jägaren, då han säger: »Jag svider och bränner, kommer och känner; hvad skall den göra som panten äger!» Första gången skall Jägaren fälla dom; sedan den som sist blifvit dömd, o. s. v. — O. Fr. Hartman.

140. *Att sälä lärvt* (sälja lärft) (Pant-lek).

En lekkamrat går kring till alla i sällskapet med en duk i handen, och frågar: »vill du ha' lärft?» Svaras: »Jo!» — Frågas: »Hur många alnar vill du ha?» Svaras: t. ex. »tre!» då han liksom mäter af det på duken liksom lemnar det och tillägger: »När jag kommer tillbaka och skall ha' betalning, får du inte hvina, inte grina och inte visa tänderna; utan »bära gärä så!» — Dervid gör den som går eller *sällaren* någon fukt eller åtbörd, han t. ex. filar sig på näsan, klappar sig på knäet, m. m. — Den, som då dervid förgår sig med att le, skratta eller flina till och visa tänderna, får ge pant. — J. P. Enderberg.

Alla skola låtsa göra en årka, att karda, spinnna, väfva, sy — derunder ge härmande ljud, raspande som kardor, brummande som spinrocken, slamrande som väfven, o. s. v., men ej att le, flina, m. m., skulle ges pant. — Cath. Bod. Östman.

141. *Fader Åke* (Pant-lek).

Sällskapet sitter i en krets, och har namn af allahanda klädebonad och plagg, med särskildt namn för hvar och en. Alla skola stiga upp då de nämnas vid namn. Främst bland de andra sitter »Fader Åke» sjelf, som endast skall stiga upp just då man ber honom sitta — eller säger: »sitt, sitt, Fader Åke!» — Den som egentligen sätter lif i alltsamman är »Fader Åkes Betjent», som jemt går inne i kretsen och omtalar, t. ex. hvad Fader Åke skall ha' på sig när han skall fara ut: rocken, paraplyet, eller käppen, uret, m. m. då hvar och en skall stiga upp, eller »hela garderoben», då alla skola upp. Under tiden så säger Betjenten alltjemt till Fader Åke: »sitt, Fader Åke!» — Nej, sitt Fader Åke!» — Nej, hör då — sitt, sitt Fader Åke!» »Åh, nej sitt då för all del, Fader Åke!» — då denne alltjemt skall opp från stolen.

Den som stiger opp i oträngdt mål eller glömmet sig, ger pant. J. P. Enderberg.

142. *Styra gaitar till grinde.*

De lekande sitta i en ring ned på golfvet. För-lekaren går inom ringen med en käpp i handen och declamerar:

»Styre, styre alla mine' getter till grinde;
Somliga halte och somlige blind!»

och sedan går han till hvar och en af getterna, pekar med käppen (herdestafven) och manar dem sålunda: »in med benen!» — »in med armbågarna!» — »ned med hufv'et!» — o. s. v. Sålunda fortfor han att alltmär hopkrympa get-sällskapet, tills dess någon ändtligen miste jemnvigten, föll omkull på golvet eller ej förmådde uthärda i den anbefallda ställningen, då något litet stryk efter behof vankades och pant utfordrades. — M. H. Lallér, på 84:de året.

143. *Fru Solo.*

Hela sällskapet sätter sig den ena i knäet på den andra. En är utklädd till en *gammal kärring* med käpp i handen. Denna går nu till den yttersta i raden, bultar med käppen i golvet, då *Fru Solo*, (som sitter längst bort i raden) frågar tämligen barskt: »Hvem är det som bankar på min förgyllda silfver-port?» — Den *gamla kärringen* svarar då mycket ömkligt: »En gammal *snärpen* (skrumpen) kärring!» — Då frågar *Fru Solo* igen: »Hvad vill hon (*ha*) för godt?» — Kärringen svarar lika ängsligt: »Tala med *Fru Solo*» — Då svarar *Fru Solo* åter: »Gå en trappa högre upp» — eller: »*Fru Solo* är inte hemma!» — Sedan går kärringen till nästa person och gör alla samma frågor, dem *Fru Solo* på samma sätt besvarar. Derefter frågar kärringen på samma sätt: den tredje och fjerde personen i raden, o. s. v. — Slutligen kommer hon och bultar på hos den sista i raden eller *Fru Solo* sjelf, då denna sednare besvarar kärringens sista ödmjuka fråga: Jag vill tala med *Fru Solo*, med orden: »Jo, det är just jag, det!» — Nu försöker kärringen nappa efter eller ta' *Fru Solos* kycklingar eller barn, då *Fru Solo* vred utropar: »det skall två och två nappas om!» — Alla barnen ställa sig efter *fru Solo*, som med största ifver försvarar de sina, tills hon slutligen blir utmattad och besegrad så att *kärringen* till sist tagit alla barn från henne. — Börjar man nu leken om igen, blir en annan *Fru Solo* och en annan ta'r käppen och blir kärring; o. s. v. *M. H. Lallér.*

144. *Uglä-lajken.*

En af de lekande, som kallas *Ugla*, ställer sig i lekens början ensam i sitt *bo*. De öfriga lekande stå på 20 à 30 stegs afstånd ifrån *Ugla* och ropa till henne: »hvad mycket vill *Ugla* ha'?» — Då *Ugla* svarar: »så mycket jag kan nå och klå!» — Då svara de andra tillbaka: »ingenting skall hon få!» —

Nu störtar Uglan och alla de lekande mot hvarandra; och så många som Uglan då får fast i och hinner tjuta i örat, blifva uglor och dermed hennes tjenare att nästa tur göra de andra äfven till uglor. Men hvar gång det fångas och svaras och slutligen tillägges: »ingenting skall hon få» —, springer Uglan tillbaka med sina fångar till sitt bo; och de, som flugit ut fria för Uglan, skynda tillbaka till deras bo, derinom Uglan ej med sitt följe får komma. — Allt längre leken fortgår, vinner ock Uglan allt flera fångar, som troget hjelpta henne att till slut taga alla, då leken är slut. — Jacob Lⁿ Tjängvide. — *Räf-leken* (Cath. Bod. Östman, Garda, f. 1805).

145. *Katt och råtta.*

Alla ställa sig i en ring, hållande hvarandra säkert i händerna: två af de lifligaste och vigaste — eller ock stundom tvertom — utväljas till Katt och Råtta. Den sednare ställes inom ringen, och katten släppes utanföre, och han skall försöka att ta' fast Råttan. Dervid skall hvar och en af de lekande vara rädd om och akta Råttan, och lemna henne fri utgång när katten sätter efter henne; men all ut- och ingång i ringen skall för både Katten och Råttan ske under kamraternas armar. Man skall i allmänhet underlätta Råttans flygt och stänga för Katten; men då det ej behöfs för Råttans säkerhet, kan man gerna lyfta upp armarna och släppa in Katten i ringen, bara Råttan alltid har en säker utgång. Katten får förfölja Råttan både ute och inom Ringen. — När Katten slutligen lyckats gripa Råttan, tager man ett nytt par till Katt och Råtta; och så byter man jemt om. —

146. *Att rännä Häck-trull.*

Alla lek-barnen äro inne i en tom Hö-häck: den som är *Häcke-trull* springer först 3 slag omkring häcken, mot *häcks-polarna* tryckande en 5, 6 kvarters lång käpp. Sedan försöker *Trullet* att träffa något [!] af lekkamraterna; man han får dervid ej räcka sig in genom *häck-hulet*, utan blott sträcka in armen genom de öfriga *spilarna* på häcken. Det är med käppen som *Trullet* skall träffa de lekande; men käppen får ej vara längre än att, då *Trullet* räcker in armen mellan *häck-spilarna*, det skall emellan dess yttersta ända och bortersta *häck-grinden* vara tillräckligt spel-rum för kamraterna att kunna ostraffade komma emellan. Den, som slutligen blir träffad af *Trullet*, skall nu intaga *Trul-*

lets plats, springa sina 3 slag omkring häcken, och så på alla sidor jaga efter sitt rof, skalande utanför Häcken under det andra alltjemt fly öfver till andra sidan. Cath. Bod. Östman, And. Söderdal, Rute. — (*Laika h. tr.*) C. Ö.

147. Att sla Basken.¹

En af Lekkamraterna blir tagen till den som skall *slå Basken*, och han springer efter hela den andra gosse-svärmen för att komma åt att slå någon; lyckas han deri, är han sjelf fri och skall nu bara sjelf, liksom de andra, akta sig för den han nyss slog hvilken nu är Basken och vill slå de andra. — Man har rättighet att värja sig för Basken derigenom att man antingen *håller i jern* (d. v. s. fattar i ett dörr-lås, spik, m. m.), eller *håller i Guds gröna jord* (bockar sig ner och håller i gräset — om det fins), eller och derigenom att man *håller i kytt och blod* (eller håller i någon af kamraterna). — Ibland får man ock fria sig med att *hålla i trä*, och detta kallas att *leka Träbasken*, då man nemligen håller i ett plank, dörrträd, o. s. v., ej i vexande träd. — Så heter det ock *kytt- och blod-Basken*, som nämndt var; *Jern-Basken*; *Sten-basken*, då man håller i stenar; ja, t. o. m. *Bly-basken*, när man håller mot fönster blyet; m. m. allt efter öfverenskommelse vid lekens början.

148. Basken (Natt-hugg).

Detta *Basken* är något helt annat än det föregående, och brukas såsom en afskedspant, då vänner och lekkamrater för kvällen skiljas åt. Man ropar då åt hvarandra: »*Min Bask!*» och slår med detsamma kamraten på rygg eller axel, och springer så undan, och retar honom (henne) ytterligare dermed att man tillägger: »*Sif pa min bask*» (C. Lindgren) eller »*bjär pa min Bask*» (J. P. Enderberg). — Den som sålunda sist blir slagen, får då *sofva på* eller *bära på Basken*. — Stundom säger man ock: »*Du är min Natt-bask!*» —

[I marg:en står]: *Slå bassken* = *Slå ässlé*. *Assle* tyckes näst komma [af] *Ass-håle???* Då ropa barnen, när de springa efter hvarandra: »*asslé, min Bassle!* »*asslén, min Basslé!*» o. s. v. M. H. L. — *Sla pikke' pa nåklen* = id., A. Östman, Fårö. — *Sla nata-bo* = id. O. L. Lannsa, Fårö. L. O. K.

¹ [Ovanför rubriken till 147. står]: *Sla nat-pikke'*, n. = natt-hugg; *Sla nat-pikke'*, då man säger: »*må skatt du bjera mitt pikke' ei nat*». L. O. K.

Sla pikke' (= litet slag) eller *Sla nata-bo* (L. O. K.)

149. *Sist i bo är Hök!*

Då Skolgossarna på mellanstunder af en tio minuter slippa ut från klassen, ropa de alla: »Sist i bo är Hök!» hvarmed alla skynda till ett visst ställe af gården som en gång för alla är förklaradt för *bo*. Den af kamraterna som då sist kommer i bo, är Hök, vänder till tecken af sin farliga värdighet mössan avig, och springer dermed fatt lekkamraterna som våga sig ur boet, dem han håller i och slår 3 slag i ryggen; och dermed bli ock de sålunda slagna också förvandlade till hökar, och slå de andra kamraterna (dufvorna?) på samma sätt till hökar. På det viset fortfar man tills alla äro tagna, då den kamrat som kom näst den sista i bo, nu i stället blir hök. — Är den första höken i början af leken liten och klen, brukar man, för att hjälpa honom, under ett högt rop medgifva: »intet bo för t. ex. Calle Lindström!» då den lille höken har rätt att jemväl in i boet förfölja och slå kamraterna. Äfven så har ingen rättighet att slita sig från höken, så länge denne är en och ensam, utan måste då stå stilla, sedan man blifvit fasttagen, och låta slå sig de 3 slagen i ryggen. Men då två eller flere Hökar tillkommit, får han arbeta och slänga sig undan Hökens slag bäst man kan. —

150. *Att leka Gubbe.*

En kamrat väljes till *Gubbe*, hvilket mången gerna vill blifva; men dertill vågar man sällan ta' de starkaste eller snabbaste kamraterna. Ty denne är utrustad med ett spö, en dagg eller en näsduk med knut på; och dermed slår han immerfort alla kamrater som han kan springa fatt: och är det hela nöjet, att skrikande och larmande kunna fly undan den förfärliga *Gubben* och hans spö eller dagg. Han slår förfärligt och obarmhertigt — allt på lek —; men han får ej slå någon i ansigtet eller på benen: det är egentligen ryggetaflan som är det uppgifna gärdet för hans verksamhet, äfven som stället litet längre ner; hvarför de gossar som hafva tröjor är mäst rädda för *Gubbens* traktering. — Det enda sätt att ett ögonblick värja sig för *Gubbens* förskräckliga tjenste-nit, är att en stund hålla honom, men man får derunder dock ej ta' spöet eller daggen ifrån honom; men, när han då åter slipper lös, är han blott fast mera rasande och förfärligare i sin vrede. — Så fortfar leken till dess *Gubben* blifvit trött att slå, och kamraterna välja en annan *Gubbe*, eller de redan äro fullmätta på stryk. — Är det allt för många kamrater med i leken, kan man någon gång välja tvenne Gubbar; då blir ock leken allt allvarsammare. —

151. *Håll! släpp!*

Lekbarnen hålla alla i kanten af en duk, och en af dem förer pek-fingret fram och tillbaka i ringar på duken och läser: »jag fiskar och jag fiskar; jag fiskar och jag fiskar — och när jag säger: »släpp», skall I hålla — och när jag säger: »Håll!» skall i släppa»; och tillägger derefter hastigt: »släpp!» eller »Håll!» då den som hållit i duken, när den läsande ropat »släpp!» eller släppt den, då han ropat: »håll!» får antingen ge pant eller ock ett slag öfver fingrarna med knuten på en näsduk. — (Brukar ock *fiska* med en pinne, hvarmed fiskaren slår de felande öfver fingrarna: men ingen pant gifves. J. P. Enderberg.) — Cath. Bod. Östman. — L. O. K.

[I marg:en står]:

Jag fiskar och jag fiskar i min faders rike
mycket till de fattige och litet till de rike:
när jag säger håll, — — —

J. P. Enderberg.

Jag fiskar, jag fiskar i Herrans dike
Något till de fattiga, något till de rike:
När jag sä'r: släpp! skatt Tu halda;
När jag sä'r: »halld!» skatt Tu halda.[!]
(Slutligen säges:) »släpp! eller halld!»
Den, som gör gale', får ge pant).

J. Kalström, Fårö.

152. *Bocke-horn, Grise-horn, m. m.*

Lekkamraterna hålla högra handens pekfinger på en kamrats fram-satta knä; och ett af barnen läser i mess-ton upp namnen på åtskilliga djur, både sådana som hafva och icke hafva horn alltid med tillägg af ordet *horn!* t. ex. *stute-horn, åsne-horn, häste-horn*, m. m. När han nämner ett djurs namn som verkligen har horn, skola alla barnen genast lyfta upp sitt finger i vädret från knäet; men då han säger: t. ex. *grise-horn, gåse-horn* eller *loppe-horn*, skall man hålla fingret stilla på knäet: den som förgår sig, får ge pant eller får han straff af näsduken. — För att lättare narra kamraterna, har han rätt att sjelf lyfta opp sitt finger jemväl vid t. ex. *ekorre-horn!*, och läser han än långsamt och åter mycket fort, jemnt ombytande horn-sorterna, såsom: *Bocke-horn, oxehorn,*

— gumse-horn, katte-horn, buffel-horn, hönse-horn, luse-horn, o. s. v. —
L. O. K.

Den som *filar* eller *filaren* läser och filar derunder med en pinne mot sitt eget finger, hvilket han såsom de andra hålla på t. ex. ett knä. Filaren säger: »File, file, file — stora, långa, långa bocke-horn, luppehorn!» o. s. v. — Den som förgår sig, slår han med pinnen öfver fingrarna. — Ingen pant gifves då. — J. P. Enderberg.

153. *Sälla uxen* (Sälja oxen).

En af de lekande går omkring och säger: »Jag har en oxen att sälja; men huden och hornen behåller jag sjelf!» Hvar och en får eller köper sin del: hufvudet, benen, *vamben*, svansen, o. s. v. — Den, som skratrar, får ge pant. — C. L. Ausarfve, f. i Roma 1775.

154. *Carls-skoga? Hamra?*

(eller: *Kall-skoga*)

Carls-skoga — fyll opp!

Hamra — ät opp!

Huru många?

Svar: T. ex. 7 ell. 10.

Carls-skoga? (eller: *Kallskoga?*)

Hamra?

Hur många?

Svar: t. ex. 2 ell. 15.

M. H. Lallér.

155. *Mitt svin gick.* —

(Anna): Mitt svin gick till skogs —

(Calle): Mitt med!

(A.) Hvilken buske böker (*båika*) det under?

(C.) Den som bäst är.

M. H. Lallér.

(Man gömmer en nöt under ett finger; kan den andre straxt utpeka det, får han nöten. Eljest letar han under de andra o. pliktat en nöt för hvart finger, han pekar galet.)

156. *Ränna slott.*

Man ritar med en käpp en krets på marken af en slät gårds-plan, 7 à 8 alnar i diameter: detta är *Slottet*. Der inné går kungen och hans betjent. Der utanför rasa alla *laiko-barnen* och våga att tränga sig in öfver randen i *slottet*, då kungen och hans betjent (dem ingen får motsätta sig) alltjemt ropar: »ut af mitt slott!» — »inte i mitt slott!» — Efter en stund blir en annan kung. — L. O. K.

157. *Enk-leken = Sista paret ut.*

Ungdomen uppställer sig partals i en lång rad efter hvarandra, flickan till höger och gossen till vänster. Framför första paret har man ett märke i marken, som kallas *Bo*. En udda lekkamrat, gosse, som då kallas *Enkeman*, eller flicka, som kallas *Enka*, ställa sig framför hela raden, får ej se sig tillbaka och ropar: »Sista paret ut!» då sista paret springer hvar på sin sida framåt, för att framom *Boet* åter få tag i hvarandra. Men *Enkemannen* eller Enkan kastar sig emellan dem, springer allt hvad hon (han) kan för att slå någon af dem för att åtskilja dem och således blir befriad från sitt Enko- eller Enklings-stånd. Den, som då blir utan maka, får då, eller om igen, ställa sig fram för raden och ropar: »Sista paret ut!» — Då man springer efter hvarandra får man ej eröfra sig maka (make) inom *Boet*, än mindre uti *Bak-bo* eller bakom hela raden af de uppställda lekande. — Det paret, som sist sprungit, ställer sig nu främst för raden. Ifrån början bör det rätteligen vara jemna par, flickor och gossar; men under lekens fortgång bli könen snart förblandade. — Cath. Bod. Östman.

158. *Rund-Enk-lek.*

Man ställer sig opp i en rund ring, hållande hvarandra i händerna, gossar och flickor om hvarandra. — En springer utom ringen, och antingen slår han någon kamrat i ryggen eller släpper han oförmärkt ner en näsduk bakom hans fötter, och fortsätter att springa. Den, som då blifvit slagen eller fått näsduken liggande bakom sig, skall genast springa åt motsatt håll mot den, som slog honom eller släppte näsduken —; och nu kappas begge att först »komma i håll», eller till det öppna ställe i ringen, der den stod som blifvit slagen eller bakom hvilken näsduken föll. — Den, som kommer sist »i håll», skall springa nästa

gång; och han kan drifva ut den igen som nyss satte honom sjelf på fötterna. Då de två täflande mötas i språnget kring Ringen, uppstår vanligen en löjlig täflan att komma om hvarandra, och sedan att först komma i håll. — Cath. Bod. Östman.

159. *Täu-sla-tre* (eller *Dridden*).

De lekande ställa sig partals i en öppen ring på 6, 8 steg afstånd från hvarandra, på det sätt att den ena lekkamraten står rätt framför den andra. Tvenne, som äro utom antalet af de öfriga stående jemna paren börja leken sålunda att den ene förföljer den andre. Denne sednare är genast fri från all förföljelse bara han ställer sig framför något af de öfriga stående paren; men derigenom blir och den som står der längst bak — hvilken är den enda som man får slå — eller den tredje fram i från, utsatt för förföljelsen: på det viset blir det alltid två, en som förföljer och en som flyr honom, inom leken; men så snart man vill hvila sig, ställer man sig bara framför ett par, då alltid den bakersta är osäker och måste fly när den som går *Dridden* kommer skalande. — Till lekens upptåg och rörlighet hörer äfven, att de öfriga paren oupphörligen byta om platserna med hvarandra, och drifva ut hvarannan dermed att man ställer sig framför ett par: och dervid försöka alltid de två omakarna att skaffa sig hviloplatser. Det förstås, att de tvenne omakarna ej för sin enskildta räkning få lof att bilda ett nytt stående par. — And. Bolin, Roma. L. N. Boberg, Etelhem. — *Ränna dridden*, *Hilfeling*, I. s. 278.

160. *Liten lefver änn'!*

Man tar och sätter eld på en liten pinne eller sticka, som man med största möjliga skyndsamhet lemnar från den ene till den andre af sällskapet vid spisen, och säger: »liten lefver änn!»

161. *Att se lik* (Lek).

En af lekkamraterna visas ut i ett annat rum. Nu lägger man en unge ner i en säng, höljer väl öfver den, har gardinerna vanligen nedfälda eller eljest sängen väl kringbygd, att der är mörkt; ofta stryker man ock den s. k. döde med krita eller mjöl i ansigtet, och slutligen taga alla innevarande och medvetande af upptåget en sorglig och gudsnådelig mine på sig, då den utvisade kamraten — som alldrig förr bör ha varit

med om detta förut — kommer in, och ledes fram till sängen, då han äntligen skall se liket: vanligen talar man då om hvad liket är »likt sig sjelf» m. m. och förmår den besökande att se rätt nära på kistklädningen, tillpyntningen, liket framför allt. — Men just som den nyfikne barnungen alltdramäst njuter och förundras öfver allt detta, då liket sprutar denne en stråle vatten eller svagdricka i synen, farer opp ur sängen och gapskrattar i kapp med de andra. — Den bedragne blir förargad, men lugnar sig snart genom att få [se] den näst inkommande luras på samma vis. O. Fr. Hartman.

162. Att skjautä korþ.

Lekes om vintern. Tillställaren utvisar sällskapet, af hvilka ingen bör känna leken förut, i den mörka förstugan; och ritar denne under tiden med ett kol en ring af $\frac{3}{4}$ alns tvärdrag ett stycke fram på stugugolfvet och svärtar med sot sina näfvar, som han t. o. m. först talgat. — Nu insläppes en af sällskapet: tillställaren visar honom ringen, och uppmanar honom att med en käpp, som han räcker honom, träffa ringen på golfvet eller att *skjautä korþen*, under det han med begge händerna håller honom för ögonen. Derpå kastar den insläppte blindvis: träffar han ringen, heter det att han *skjautät korþen*: i alla fall är han narrad och nedsölad i ansigtet, och blir, innan en ny lekkamrat insläppes, utvisad i den mörka förstugan eller kammaren, der vanligen ingen af de andra märker narrspelet. — Sedan intages på samma vis den ene nykomlingen efter den andre, tills hela sällskapet fått försöka sig i att *skjautä korþ* och blifvit behörigen nedsotade, då slutligen alla inkallas i den ljusa stugan, och få till inbördes nöje eller förargelse se hvaruti leken att *skjautä korþ* egentligen bestått. — J. P. Enderberg, Tofta.

163. Pinnka kätt'len.

Barnen suto i ring på golfvet kring en kittel: de gamle och andra höllo ett lakan öfver dem. Förmannen, som i hemlighet hade en sotig lapp, sade till en barn-unge: »du är svettig ju! — jag skall torka svetten af dig!!» — Slutligen voro alla *grimiga* (sotiga). — Sist dansade man i ring. — J. J. Båta, f. 1775.

Obs. Fordom lekte man mycket mera än nu vid Helgerna på Fårö, söp alldrig, utan drack vatten ur vatten-spannet, då man blef törstig. — J. J. Båta.

164. *Ta slant ör a ludi myssä.*

Man binder en duk för ögonen på en barn-unge, som dertill under leken måste hålla händerna på ryggen. Men i stället [för] att använda en mössa att ha' slanten i — som man lofvat —, tager man och lägger i knäet en katt på rygg (med hufvudet uppåt) och lägger så slanten på hans nafle och breder ut bakbenen. Barnet (som ej förr skall ha' sett denna lek) gräfver då med näsa och munn på kattens mage för att med munnen kunna få tag i slanten, hvilket väcker munterhet, helst om katten deraf kittlad blir otålig, spottar, jamar och rifves. — P. Ronander, Rone.

165. *Lätt skrif-hand.*

Man brukar narra små barn dermed att man ta'r dem om armen, den man då ber dem göra slankig och ledig, för att, som man säger, se om de hafva »lätt skrifhand»; då man, sedan handen kommit väl i fri och ledig svängning, helt oförmodadt ger dem ett litet slag för munnen med deras egen hand. — Ungen blir då ofta ogement flat. — Cath. Bod. Östman.

166. *Hvem har narrat dig sist?*

När man frågar små barn: hvem har narrat dig sist? svarar det vanligen: det vet eller det mins jag ej. Då ber man det räcka ut handen, för att i den öppna handen se efter det. — När ungen då framräcker och öppnar sin hand, spottar man litet i den; då han vanligen ser särdeles flat och narrad ut. Helst när man slutligen tillägger: »jag var den som narrade dig sist!» — Cath. Bod. Östman.

167. *Kille-missen.*

Man lägger en pinne, en lineal eller annat på en annans hand, under det man liksom slätar på honom eller klappar på densamma — men blott i luften, och utan att röra pinnen, — och säger derunder: »min lille kille-misen!» eller »min lille stackels katte-misen!» »tills man hastigt som blixten fattar i pinnen eller linealen och slår dermed kamraten öfver fingrarna, då denne så qvickt som möjligt skall akta sig. Men denne sednare får ej rycka bort handen förr än den förre fattat tag i pinnen eller linealen. — And. Olsson Lauters, Fårö. J. P. Enderberg, Tofta.

168. *Att Smidä* (Lek).

Är en lek som består deruti, att tvenne personer ställa sig midtemot hvarandra, slå sig på en och samma gång med flata händer på lären, så sina egna händer samman, derefter hvarandras händer med flatan mot sig, derpå sig [!] egna händer åter samman; sedan slår den ena korsvis sin högra hand mot den andras högra — sammanslår deremellan egna händer — derefter slår man likaledes korsvis samman hvarandras vänstra händer. — Så sina egna åter samman. — Nu slår man dem mot sina lår igen, o. s. v. — Under det att man sålunda *smider*, ökar man slagens hastighet, tills endera slutligen ej kan längre följa med och förgår sig. — Slutas vanligen med en oförmodad, len örfil till kamraten. — Cath. Bod. Östman.

169. *Att slå en på fingrarna* (lek).

Man håller en person helt lätt med fingerändarna under hans uträckta fingrar; och han får ej rycka bort sina händer förr än man med sina fingrar upphört att vidröra hans; men i det samma som man släppt, försöker man att hastigt vända om sina händer och med dem ge sin lek-kamrat ett slag öfver fingrarna. Man rycker ofta på sina händer och låtsar vilja slå, tills man helt oförmodadt lyckas träffa honom. —

170. *Att klappa och släta* (lek).

Rätt mycken öfning vill det till att en stund kunna stryka eller släta sig med den ena handen på bröstet, och att under det samma kunna klappa sig sjelf med den andra handen. — De begge händerna vilja så gerna följas åt i samma rörelse. —

171. *Här är den lilla fogelen*, — — — (Lek).

De lekande sätta sig i ring. —

- »Här är den lilla fogelen, som min käraste mig gaf.» —
— — — hvilken satt i det lummiga trädet;» —
— — — hvilket skuggade den klara vattenkällan; —
— — — som svalkade den flitiga trädgårdsmästaren;» —
— — — hvilken arbetade i den sköna svarta mullen;» —
— — — uti hvilken den lilla blomman växte» —,

— — — som min käraste mig gaf» —
— — — Och den bleke döden, som kom med den väldige lian» —
— — — Och bortryckte allt detta nöje.»

genom Carl Säve (från 1844).

172. *Pant-lek* (utan sång).

(Sällskapet börjar med första strophen, som säges af en person; den andra upprepar detsamma med tillägg af följande stroph; den tredje upprepar allt detta med tillägg af följande stroph, o. s. v. — Den som glömmet något, får ge pant.)

Här är den sköna blomman, som min käraste mig gaf.

Här är den svarta mullen, hvori den sköna blomman växte som min käraste mig gaf.

Här är den flitige trädgårdsmästaren, som upparbetade den svarta mullen, hvori den sköna blomman växte, som min käraste mig gaf.

Här är den rinnande källan, som läskade den flitige trädgårdsmästaren, som upparbetade den svarta mullen, hvori den sköna blomman växte som min käraste mig gaf.

Här är det skuggrika trädet, som öfverskuggade den rinnande källan, som läskade den flitige trädgårdsmästaren, som upparbetade den svarta mullen, hvori den sköna blomman växte som min käraste mig gaf.

Här är den sköna näktergalen, som sjöng i det skuggrika trädet, som öfverskuggade den rinnande källan, som läskade den flitige trädgårdsmästaren, som upparbetade den svarta mullen, hvori den sköna blomman växte som min käraste mig gaf.

Här är den fula skytten, som sköt den sköna näktergalen, som sjöng i det skuggrika trädet, som öfverskuggade den rinnande vattenkällan, som läskade den flitige trädgårdsmästaren, som upparbetade den svarta mullen, hvori den sköna blomman växte, som min käraste mig gaf! Selma Unér.

173 A. *Pant-lek.*

Det satt en vall-herde på höga torn och klingande glasberg, som äter stål-tråd med messings-tänder: det knixar och knaxar, såsom med trehundra trettissex trä-saxar. Och den som inte kan, när jag kommer till baka, skall ge pant!

(En person läser först upp lexan, och går sedan kring och förhörer sällskapet; då, den som inte kan, får ge pant. M. H. Lallér.

173 B. *Pant-ramsa.*

»Min Fru satt på hö-frö, på klingande glas-berg och äter messing-tråd med sina stål-tänder så det knickstrar och knackstrar som med trehundra trettiofire (-sex) trä-saxar.

Den, som inte' denna gåtan kan förstå,
Han skall ge panterna två!»

Joh:a Fagerström.

173 C. *Gåta.*

Frun sände en *pullör* (pollett, slant): Sitta på höfrö, äta jerngräs med stål-tänder, så det *knicksar* och *knacksar* som trehundra trettiofire trädsaxar. — Kan du inte den — När jag kommer igen —, skall du ge mig panterna fem — Eller smaka den! — (Och hotar så med en duk med tre knutar på). Christina Östman.

174 A. *Pant-lek.*

Min fru sände dig tre Jungfruar i en ask: den ena heter Rullta; den andra heter Bullta; och den tredje heter Kringkrafvelikrullta. — Rullta och Bullta togo en sten, och slogo på syster Kringkrafvelikrultas ben så Fru Isi Kniknaveli Kninkeben! — Selma Unér.

174 B. *Pant-ramsa.*

»Min Fru sände dig en ask med tre jungfruar uti: den ena hette *Lunta*, den andra hette *Klunta* och den tredje hette Klaveri-klunta. — Lunta tog upp en sten, slog till Kluntas ben.

Stå, Lunta! stå, Klunta!
Stå, Kring-Klaveri-Klunta!»

Joh:a Fagerström.

175. *Ramsa* (Pant-fråga).

Trä, så, lut, i, lamm, kan, di, tu, lo, kan, ta, tu, rum! (Hvart och ett är verkligen en riktigt Svenskt ord: den som ej kan upprepa det får ge pant.) Selma Unér.

176. *Pant-fråga*.

Min Fru sände en bock, som hette Ringelirängel-kringelikrängel-Wickens-stjert; tre rader i ett horn — — — satte på en grytebrädd. — Och den, som inte kan säga till jag kommer igen, skall ge pant! — L. Romdahl.

177. *Pant-lexa*.

Tre små, grå galte-grisar gnaga ur ett deg-tråg! — (Skall sägas 20 gånger utan att andas; — eljest ges pant.) L. Romdahl.

178. *Pant-lexa*.

En silfverförgylder, gulddubbel, gulddubbel, gulddubbel gulddukat! — (Skall upprepas 20 gånger; — eljest pant.) L. Romdahl.

179. *Pant-lexa*.

Laxen och Lax-asken; kuskan och kusk-yxen! (Skall upprepas flera gånger utan att fela; — eljest pant.) L. Romdahl.

180 A. *Pant-lek*.

Sällskapet sitter i en ring, och en går inne ute och läser för hvar och en nedanstående ramsa; och den som ej kan den riktigt och rent *uten at* (utan till) när han kommer tillbaka, skall ge pant:

»Bonden i Bro
»Hade en ko,
»Koi var hallt,
»Slagta' en gallt;
»Galten var fet,
»Slagta'en get:¹

¹ [Med blyerts):

Geten var tjock,
Slagta sin bock — —

L. O. K.

»Geten (?) hade pungar
»Som stora gås-ungar.
»Ungarna var' gröna,
»Slagta' en höna;
»Hönan var svart,
»Slagta' en katt;
»Katten var grå! —

»Den, som inte kan gåtan när jag kommer tillbaka¹, skall ge pant!!»
Cath. Bod. Östman. — C. Lindegren, Fardhem. —

180 B. *Barn-ramsa.*

Gubben i Bro
Hade sig en ko;
Koen var halt,
Köpte sig en galt.
Galten var fet,
Köpte sig en get.
Geten var fet,
Släppte henne på åkern:
I morgon blir det hagel och oväder.
Geten blef frusen och rände hem:
Det var ingen hemma.
Dörr-knappen rännde före,
skick'de bud efter Mäster Möre:
Han stack och det rann
Femton tunnor och ett »spann».
De samla hop alla tre »regementi».
»Di for' haile missummars-nati»
»U hämte hop» så mycke mjölk
Och *sil'de upp* på »läd-lauen» (ladu-logen = golfvet)
Det växte upp under *rind-take'* (log-taket)
Stora långa maskar,
Som sad pit! (Dervid sticker man barn-ungen under
hakan.)
Stora storm-hattar och blanka *pink-pannar* (?)

¹ Skall ge ut de panterna två! L. H^z. [tillagt med blyerts].

Alla små barn rände ut och in,
Slog' hvarandra i ändan med korfve-skin.
Det minsta barnet, som i vaggan låg
kunde le däråt! —

J. Löfbom, f. 42 i Hablingbo.

181. *Pant-lek.*

En lek-kamrat läser opp nedanstående ramsa så fort han kan för sällskapet, som får ge pant om man ej kan läsa opp den när han kommer tillbaka:

Min fru Slorems Toren i sitt höga slott, Spinner tre tenar garn på sin guld-rock Hvar söndagsmorgon förrän solen rinner opp! — »Kan du inte denna gåta när jag kommer igen, skall du ge pant!!» — J. P. Enderberg.

182. *Gåta.*

Bonden stod på *hängke-tjånk* (ladan),
Så fick han höra *pingke-skäll* (får-skällan)
Läggdi han till *Snor-billa* (hustrun):
Kast *skvälingen* (barnet) ifrån dig,
Kall *vättingen* (hunden) med dig;
»Gråbo» (odjuret) är i hop med *tättingen* (fåret) i gårde'!» —

Kan du inte den
Till jag kommer igen,
Skall du ut med panterna fem! —

Babba Lova Bingström, File i Othem, 43 år gl.

183. *Pant-lek.*

»Min faffars far äi Wänge —, kände Däu kanske han? — han raiste till Grainsbjergsbacke u kaupte si' a hveit gait. Ha målkte alla bunkar fulle så att vasslen (-u) rannt äut ginum rind-hule'. Så kum det stränge order fran länsman u fjäringsman', att di skudde töjne risprète staur-lause täunar, så att inte smaboe skudde kummä in till storboskäpen u gäre ore far täu-hundre dalars skade.» (Kan man ej upprepa detta ordagrant, gifves pant.) Chr. Östman.

184. *Ramsa.*

»Min Fru hade en bock: hette ringel och rångel, kringel och krångel och vicken-stjert; satt på en gryte-brädd, tre rader i ett horn!» — (Den som inte kan, när jag kommer igen, skall ge pant.)

185. *Ramsa.*

»Tre röda lappar i min mors kjortel-säck!» (Skall upprepas 20 gånger utan att mistan andan.) —

186. *Ut-lottning till Lek:*

Hvit häst står i stall
Spänna sporrar ut och tall (!)
Min maka
Bränna kaka
O punns knäpp ut mä' daj!

Carl Joh. Halling, 6 år gammal.

187. *Utlottning till Lek:*

Ett, två,
Lära gå;
Tre, fyra,
Kycke lyra;
Fem, sex,
Gå till Bäcks;
Sju, åtta,
Köpa gåttar; (namnam)
Nie, tie;
Gå till Qvie (Gå förbi)
Elfva, tolf,
Slå näsan i golf;
Tretton, fjorton,
Lappä skjortan (Pickä i lorten)
Femton, sexton,
Wattna hästen;

Sytten, atten,
Wattna katten *Fladä* (flå) katten) C. Lindegren.
Nitton, tugä,
Slå Bonden i hude' (tillägges stundom högt:
»mä' *Daig-trugä!*») —
eller: *Spänne hästen i bugä.* —

188. *Annicka, Drannika.* —

Annicka, Drannika, Söderman ler,
Vrickla, Vinkla, Dommare.
Gick igenom *Silfver-stad*:
Fyra veckor före Jul
Dansa' Anna Greta brud! Hedda Unér.

189. *Vid Pant-lösen.*

»Jag sväidar u jag bränner,
»Jag kumbbårr och jag känner
»Den sum aigur (eger panten) skall bekänna:
»Elles så skall panten uppbrännas!» — L. Oⁿ Kalbjärga,
Cath. Bod. Östman. —

190. *Pant-ramsa.*

Det var en käring, som hade 3 döttrar: den ena hette *Sibb*, den andra hette *Sibbar-nibb*, och den tredje hette *Sibbari-sibba-nibb-sibb*; och en Gubbe, som hade tre söner: den ene hette *Skratt*, den andre hette *Skrade-ratt*, och den tredje hette *Skradare-skrade-ratt-skratt.* —

Gubbens tre söner friade till Kärringens tre döttrar: och *Skratt* fick *Sibb*, *Skrade-ratt* fick *Sibbar-nibb*, och *Skradare-skrade-ratt-skratt* fick *Sibbari-sibba-nibb-sibb!*

(Bör läsas fort och utan att ta' igen andan, på det att det skall vara och höras konstigt.) — Den, som häri på något sätt felar, skall ge pant. —

J. P. Enderberg.

191. *Ramsa.*

(att upprepas fort, och stapplar man, skall man ge pant).

Fem kocke-pojkar koka fem peppar korn i koppar potta. —

192. *Att göra vick-lön* (vecko-lön) (Dom i Pant-lek).

De två dömda, som är gosse och flicka, sätta sig på tvenne stolar, vända med ryggarna mot hvarandra (någon gång stå de ock); och skola der under, så fort som möjligt med halsar och hufvuden vända sig mot hvarandra och kyssas. —

193. *Att kyssä duri*.

Att *kyssa dörren*, hvartill stundom gossar vid pant lösen kunna dömmas, består deruti, att man ställer sig med händerna på golfvet vid dörren, och reser fötterna så högt på den samma, att man stående på armarna kan kyssa dörren mellan dem. — L. Niclasson, Låista.

194. *Draga fis-tråd*.

Att draga fis-tråd är ett slags knutning, då man nemligen sätter flere *stråd*, n. pl. (strån) mellan fingrarna af hvilka det ena strået har *lid* (led) på sig: den, som får strået med led, har tappat, skall bestå. — Cath. Bod. Östman. L. O. K.

195. *Draga lang-stukk*.

Är en vanlig *dom*, som ådömmes vid pant-lekar, då den sålunda dömda skall med pannan (dånande, brummande) släpa, stryka längs ytan af en dörr-spegel. — Cath. Bod. Östman. L. O. K.

196. *Lek & Gåta*.

Man säger: »Jag vill 'våga' med dig, att du skall få stå på den ena ändan af ett strumpeband och jag på den andra, och sedan skall jag ge dig en käpp i handen med hvilken du skall få slå mig så mycket du årkar!» —

(Man lägger då strump-bandet, ger honom käppen i handen och — stänger till dörren efter sig; då den narrade naturligtvis ej kan träffa en. — O. Fr. H.

197. *Att gissa hvarest en person har en ring på fingret*.

Man har en person af sällskapet att fördubbla ring-innehafvarens ordningsnummer, addera dertill 5, multiplicera summan med 5, dertill

addera 10, dertill addera ordningsnumret på fingret (räknadt från tummen på högra till Lillfingret på venstra handen), hela summan multipliceras med 10, denna summa låter man säga sig och drar derifrån i tankarna 350. — Carl Säve.

198. *Att kriga på Griffel-tafla.*

Långsåt kanten af griffel taflans ram ritade man opp sitt krigsmanskap, soldat vid soldat, i två långa rader, en vid hvardera taflans kant: ♠ ♣ ♠; och framför linien stälde Generalen, på samma vis tecknad. I tur, eller efter att hafva rätt gissat griffeln som man gömt i tillknutna handen, skjöt man då först, d. v. s. att man satte griffeln vid någon af sina soldaters hufvud, eller den lilla ringen på figuren, och drog mycket hastigt ett rutschande streck tvärs öfver taflan för att träffa någon af motståndarens krigsbussar. Om dessa blott ej träffades i hufvudet fingo de dock stå kvar i arméen; men träffades de der, affördes de genast ur rullorna, d. v. s. strökos ut med fingret och försvunno från strids-fältet. — Så fortfor striden, lederna glesnade allt mera och mäst riktade man sina skott efter Generalen. Men om ock denne träffades, kunde stundom de få ehuru svårt *plaserade*¹ soldater tillvinna sitt parti segern, som bestod deri att åtminstone en soldat lefde, d. v. s. hade hufvudet oskadadt, då alla fienderna voro nedskjutna. —

¹ [bleserade].

SÅNGLEKAR

199. *Waldemars- (Båldermans-) leken.*

Flickorna taga i ring och dansa omkring: midt i ringen står en stol omkring hvilken ett lika antal gossar ställa sig. Flickorna sjunga:

»Waldemar (Bålderman)! stätt uppå stol;
»Ty stolen är satter för Waldemars fötter,
»Att han skall hafva en Jungfru skön,
»Som uti dansen går,»

Eller:

»Stolen är satter, för Konungens fötter:
»Kung Waldemar!
»Han skådar en, han skådar två,
»Han skådar dem alla, i dansen månd' gå:
»Skåd' snart eljest får du ingen!»

En gosse stiger nu upp på stolen, och flickorna fortfara att sjunga:

»Han skådar sig en, han skådar sig två,
»Han skådar den bästa i dansen månd' gå,
»Skåd' snart annars får du ingen!»

Gossen hoppar härefter ned från stolen, och lägger händerna på axlarna af den flicka han behagar. Sedan han sålunda valt sig en maka, blir han kvar hos henne i ringen. Och de andra flickorna dansa åter kring och sjunga:

»Waldemar! stätt upp —»

alla derefter:

»Han skådar sig en —»;

då en annan gosse stiger upp på stolen och väljer sig en flicka i ringen; hvilket fortfar tills alla gossarna fått hvar sin make. — Då gå alla gossarna in i ett närgränsande mörkt rum, vid hvars dörr ställes en dörrvaktare, försedd med en ihopvecklad duk, på hvilken knut är slagen. En i sender af flickorna går nu in till gossarna, hvilka hålla sig tysta i mörkret. Hon utväljer den, hon tror vara sin make, och kommer så ut med honom. Har hon valt rätt, får hon behålla honom, och en annan flicka går in att välja, tills hvar fått sin make. Den flicka (gosse), som ej valt rätt, straffas af dörrvaktaren med duken, och måste välja om igen, tills hon (han) fått den rätta. — Sedan alla flickorna sålunda fått igen sin make, gå de in i det mörka rummet, och gossarna skola nu på samma sätt leta rätt hvardera på sin make; då leken är slut. — A. Snöbom. — *Bälldar-mans-läiken* (L. O. Kalbjärge, Fårö).

[I vänstra marg:en på sid. 2 står följande:]

(I Tofta:)

Gossar och flickor om hvarandra dansa i en ring; midt uti står en stol på [hvilken] *Bälldeman* sitter, och *hans dräng* står ijemte. — Flickorna och gossarna gå omkring och sjunga långsamt:

»Och Bälldeman han sitter på stol
»Och stolen är sätter för Bälldeman,
»Att han skall hafva skön Jungfru. —

»Och Bälldermans dräng han krusar gult hår
»För Bällderman, för Bällderman
»Att han skall hafva skön Jungfru.

Och Bälldermans dräng! Knäpp västen upp
För Bällderman, för Bällderman
Att han skall hafva skön Jungfru.

Och Bälldermans dräng! drag stöflorna af
För Bällderman, för Bällderman.
Att han skall hafva skön Jungfru.¹

¹ Bälldermans dräng betecknar allenast denna tjänst.

»Och Bålderman han ståndar¹ på stol
»Ty stolen är satter för Bålderman
»Att han skall hafva skön Jungfru. —

(Nu står Bålderman och skådar sig omkring efter en flicka: dessa dansa nu mycket fort och sjunga i hastig takt:)

»Han skådar sig en, han skådar sig två
»Han skådar den bästa i dansen månd gå:
»Skåd' snart! annars får du ingen!»

(Nu hoppar Bålderman ner af stolen och tar sig en flicka och går med henne ur leken; och nu blir Båldermans dräng sjelf Bålderman och väljer sig en dräng. Och så fortfar leken tills alla fått sina makar.) —

Nu gå t. ex. flickorna först ut i ett annat rum, då flickorna² utan före i takt bulna på dörren och sjunga:

»Jag friar, jag friar till konungens son
»Af Engeland, af Engeland.
»I fjol hade jag en dugtig man
»Som kunde göra båd' byttor och spann

(eller: i fjol hade jag en later stock)

I år har jag fat³ . . . eller tvärtom, allt som man vill behålla eller bli af med sin fästeman. — Sedan alla flickor så sjungit och slutat med orden:

»Jag kallar dig ut
»Bakom en knut,
»Lars Pehrson Bringes!»

¹ Härvid stiger Bålderman opp och står på stolen. —

² Ändrat från: pojkarne.

³ (Stundom sjunga Gossarne):

»I fjol hade jag ett förbannadt ska'n,
»Som bara gick i stugor att skaffa sig barn;
»I år har jag fått en dygdiger ros,
»Den kan hvar man sofva hos!» — J. P. E.

[I margen s. 2. står följande:]

Stundom sjunga flickorna:
»Han ligger och vrider sig som en råveds-stock
»När jag vill i säng, så stiger han opp.
Ack, ack! om han snart vill dö,
Ville jag ge de fattiga bröd:
Det skulle vara mitt största nöje
Om någon ville störta honom i en »bröja».

J. P. E.

Då gömma de sig på en hög i det mörka rummet, då gossarna skola rusa ut och välja sin rätta maka uti mörkret; lyckas han ej, får han ingen.

Sedan gå gossarna ut, sjunga, trumma och väljas på samma sätt. — J. P. Enderberg. — (*I Hogrån.*) dansa allenast flickor omkring i ringen från början. — J. P. Enderberg.

200. *Gymbur-Laiken.*

(Gottland upptecknad 1844 af Carl Säve. Leken tillhör äfven norra Dalsland, der den kallas att: *Fria på narri*; dock med flere skiljaktigheter. — Anmärkningsvärdt är, att en Wall-visa i Dalarna har några ställen ur denna lek.)

En äldre qvinna, som för tillfället betraktas som moder till flickorna (*gymbrar* = tackor), — egentligen ung-tackor —, sjunger, sedan gossarna utgått i ett annat rum:

Haddi ja mi än fulltrogen ven,
Som kundi föda a gymbur för mi
Um vinturn till summaren igen;
U gimbrar har ja,
Badi storä u sma,
Män ingen har ja,
Sum grasi kan sla
Um summaren till vinturen igen!

Hon öppnar dörren och sjunger ut till gossarna:

Kumb in, kumb in!
Kär' Sunen min!
Ain fästemö ja givur!

Alla gossarna svara, hvar för sig på en gång:

Ja takkur, takkur, modur mäin!
För gavu I mi givur

Hon återtager:

Ja kan inti annä svarä,
Än um dä, sum gutt kan varä:

U hatti ja mi die feldigen Wälder kam die fette a ygerin für mich
 ein... Summ des summens in der U garten hoch dich fess in fess, Min

igen her ja Sum großt kampf Um summens die dichten i gen.

kumb ein kumb die summens mit den für die ja gi... vor die takt, takt.

nach dem die gäbe i die gi... vor! ja kan in... te an... te an... te.

du in die her gut her an... te An für den a alle... vor. An für ge te

in her, An für den a alle... vor, An für ge in stange h... te.

hal her die in, loss klopfen - den gründe!

H. M. Lacroix & Louis Wollburg
 Bayreuth

Ha jär sum a silkes-ros,
Ha jär go ti syvä hos,
Ha jär sum a silkes vippä,
Ha jär go i sāngi hittä.

Derpå vänder hon sig till viss af Gossarna (som dervid stiger in och friar med en bockning till en af flickorna) med dessa ord:

Jag kallar dig in
(Lars Larsson Grådda!)

Är ej den flicka, för hvilken han bockar sig, den som redan efter föregången uppgöring mellan flickorna, är utsedd till hans maka i leken, så drifves han genast ut af dem, med slag af näsdukarna (i hvilkas hörn en liten sten är inknuten), och får försöka sin lycka om igen. — Hustrun upprepar nu sången igen för hvar och en gosse, tills alla äro inkallade och träffat den rätta flickan. G. Ph. Laurin & Lars Utbunge, Bunge.

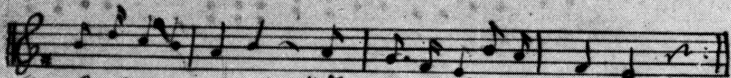
201. *Fleringe-Leken.*

Jag kallar den så, emedan jag icke sett den lekas på något annat ställe. — En äldre qvinna anförer vanligtvis leken, som, under ringdans, sjunger första versen; den andra sjunges af den, som nu skall göra sitt val. Man ordnar sig till denna lek på det sätt, att gossen bjuder opp en flicka, den han naturligtvis tycker bäst om, och ringdansen tager sin början, par om par. — Vid orden: »fram, fram du Erik», stiger den förste gossen in i ringen, och betraktar han med forskande blickar de kringdansande flickorna. Sedan han i sin tur börjat sjunga sin vers och hunnit till orden: »En ung, skön Jungfru i min famn», tager han en flicka (just icke alltid densamma han bjöd opp, ifall han ej bestämdt tycker om henne) ur ringen och dansar om med henne, hvarefter de, sittande taga plats på de kring rummet stående stolarna, och dansen fortgår nu som förut till sista paret. Som ringen blifver allt mer och mer förminskad, så kan någon dans till slut icke verkställas, och måste då de återstående gossarna åtnöja sig med att taga, hvad de andra lemnat kvar åt dem. Här råder mycken jalousi i denna lek: jag mins som barn, huru gerna jag ville vara med, när den kom i fråga, och gjorde då hastigt och lustigt mitt hjertas val; men det hände icke sällan, att midt för min näsa kom en annan och tog henne ifrån mig, hvilket hade till följd, att man blef stött och aflägsnade sig ur leken. Sedan hvar och en, på beskrifne sätt, fått sin flicka, avslutas leken med att *hänga*

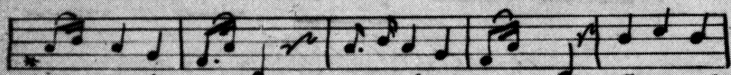
7. Feringas Låken.

Jag känner den så, emell, jag icke fött den letas på ugh, ängst fläta. —
 En ädla kvinna anförn uandigtens låken, som, emell, rågtans, tjunges föfsta
 versen; den andra tjunges af den, som en flast gån fött ual. Man ordnar
 sig till låken lek på det sätt, att gäspen tjuber egge om fläda, den kan sedan
 låtens tjuber höft om, och ringdansen tajar sin höjden, par om par i
 två ordan. Fram, fram den tväta, tjuga den föfsta gäspen i i ringen
 och betraktar den med försänds bejden de kungdansen flädderans låken
 kan i sin två böjigt tjunges sin vers o lemnat till ordan. En ugh flast tjuga
 från i min famn, tajar kan en fläda (pörl icke alla) del på kan höft egg,
 spall kan g. beständigt tjuber om henne) ut ringen och dansar om ut kora,
 hvarst på, låtens tjuga plats på de kring sammant flädder flädderans, och
 dansar förtän en som flast den föfsta parat. Den ringen bejden alla par om
 försändst, så kan ut kora kan till flast och uandigtens, i måla de de tjuga,
 och gäspens tjuga sig till att tajar, hvar de andra lemnat gaa till den.
 När sedan ut låken o kora lek: jag vers som kora, kora gäspen
 alla vers med, vad den kan i tjuga, i tjuga de karta, o luttig med tjuga
 och, man det karta icke föttan, att uandigtens ugh kora om ugh
 tajar kora i fram ugh, låken kan till tjuga, att man kora flast o flädderans
 en låken. Det är, så en på beständigt fött, fött sin fläda, afflätas låken
 att karta och föttan, låken tjuga på det fött, att gäspen flädderans
 ett andas af sammant i tjuga: jag karta o föttan (tjuga), kora
 ofta i kora, tjuga, som den gån o fläda by, framst kora, i på låken tjuga
 tjuga: jag karta ofta kora ofta: karta, o. i. v. till alla ord på kora,
 hvarst, de tjuga kora sammant uandigtens, och kora de låken flast. —

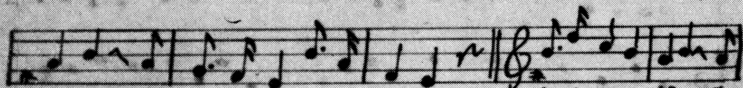
Lars Lindahl.

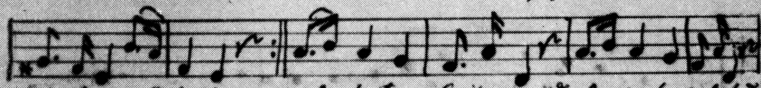
Men jag gör mig på gäst, att, att sin en kora så sin ta;
 Wäl i tjunges så gån kora som i. — karta fläda tjuga

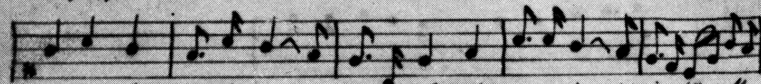
o rik den så kora! karta fläda sin... kora fram den

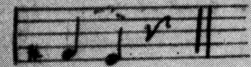
Enkelt! du är en ugh en kora. (Hän:) Jag är en gån kora fläda.
 Jag är en karta fläda, kora

— du i mig så karta; jag karta. Enkelt! Jag karta karta
 de tjuga om alla.

Jag karta. och jag kora en ugh flast tjuga som i min famn, som tjuga sin flast

ta. ga.

Lars Lindahl,
Låken.